

2. Lovforslagets økonomiske konsekvenser⁴

Lovforslaget indebærer ikke i sig selv merudgifter. Tilskudslovens nuværende reguleringsbestemmelse, der forudsætter, at tilskudstaksten på finansloven årligt reguleres ud fra elevfordeling, antal skoler og lærernes lønanciennitet ved frie grundskoler, giver for øjeblikket grundlag for en regulering ud over den normale pris- og lønregulering – fra 1991 til 1992 svarende til en forhøjelse af taksten på ca. 1,4%, primært som følge af stigende lærerlønudgifter pr. løntime. Denne takststigning svarer nogenlunde til den årlige udgiftsstigning pr. elev, der kan beregnes ud fra de kommunale budgettal for folkeskolen for 1990 og 1991 under ét. Hvis udgiftsstigningen pr. elev i folkeskolen fra og med 1992 ophører, eller der eventuelt gennemføres en udgiftsbegrænsning, der modvirker udgiftsstigningerne pr. elev siden midten af 80-erne, vil tilskuddet pr. elev til de frie grundskoler med den nye reguleringsbestemmelse kunne holdes konstant eller begrænses fra og med 1995.

Som tidligere omtalt forudsættes taxametertilskud til skolefritidsordninger ved frie grundskoler og de hertil svarende kommunale bidrag også fastlagt på et niveau, der gør ordningen udgiftsneutral for såvel staten som kommunerne under ét.

På finansloven for 1992 skal der imidlertid foretages en takstfastsættelse, der indebærer en politisk stillingtagen til forholdet mellem udgiften pr. elev i folkeskolen og tilskuddet pr. elev i frie grundskoler (tilskudsandelen). Da hovedsiget med en ny reguleringsbestemmelse er, at der hermed fastlægges en tilskudsandel i forhold til den regnskabsopgjorte udgift pr. elev i folkeskolen (1989), der fastholdes over en årrække, bliver denne fastlæggelse af tilskudsandelen afgørende for de økonomiske konsekvenser af den samlede omlægning.

Ved fastlæggelsen af tilskudsandelen bør følgende resultater af tilskudsudvalgets analyser indgå:

– *Udgiften pr. elev* i de frie grundskoler har fra begyndelsen af 80-erne og frem til tilskudsreformen i 1988 ligget på et lavere niveau end i folkeskolen. Samtidig har de frie grundskoler imidlertid haft et højere lærerforbrug pr. elev i normalundervisningen og en højere udgift pr. elev til udgifter ud over løn (materialer mv.). I den seneste skolestatistik (1989/90) ligger de frie grundskolers lærerforbrug pr. elev i normalundervisningen stadig 10% over folkeskolens lærerforbrug. Men det samlede lærerforbrug i de frie grundskoler er kun 94% af folkeskolens forbrug. Det skyldes bl.a., at lærerforbruget pr. elev i de frie grundskoler til specialundervisning kun er 50% af folkeskolens, og at ikke-undervisnings- og elevrelaterede reduktionstimer ligger 50% under folkeskolens forbrug. Derudover har

gennemsnitslønnen pr. lærerårsværk været klart lavere ved de frie grundskoler end i folkeskolen, og udgifter til fremmedsprogede børn med særlige undervisningsbehov er også klart lavere end folkeskolens.

Samlet betyder disse forhold, at man kan fastlægge en tilskudsandel i forhold til udgiften pr. elev i folkeskolen, der er lavere end den tilskudsandel, som forældrebetalingen begrundes, og alligevel sikre en god undervisningsstandard.

– *Tilskudsandelen* for de frie grundskoler i forhold til udgiften pr. elev i folkeskolen har ligget i intervallet 72-74% i begyndelsen af 80-erne, bortset fra 2 år, hvor særlige forhold bevirkede, at den nåede op på 76%. Svarende til intervallet 72-74% har bruttoudgiftsandelen i forhold til folkeskolen svinget omkring 92% med 90-92% i normalårene. Forældrebetalingens andelen har svinget omkring 20% med 20-21% i normalårene. Med en bruttoudgiftsandel på 90% og en forældrebetalingssandel på 21% får man en tilskudsandel på 71%. Hvis man vil sikre, at den parallelitet, der var mellem udgiften pr. elev i folkeskolen og tilskuddet pr. elev i de frie grundskoler før tilskudsreformen, danner grundlag for fastlæggelsen af den fremtidige tilskudsandel, skal denne ligge i intervallet 71-74%.

– *Tilskudsreformen* i 1988 medførte en væsentlig stigning i tilskuddet pr. elev til de frie grundskoler, således at tilskuddet i 1988 lå 8-10% over niveauet i midten af 80-erne. Det førte til en beslutning om at tilbageføre tilskudsniveauet til 1984/85-standard. Besparelsen i 1989 og 1990 medførte hermed, at skolerne i 1990 fik lavere tilskud pr. elev målt i faste priser end i begyndelsen af 80-erne. I 1991 svarer niveauet nogenlunde til niveauet i begyndelsen af 80-erne. Samtidig steg udgiften pr. elev i folkeskolen fra år til år. Målt på budgettallet for 1991 ligger udgiftsniveauet i folkeskolen nu 13% højere end i begyndelsen og midten af 80-erne. Med denne meget forskelligartede udvikling er der opstået en skæv udvikling, således at tilskudsandelen er nede på 67% i 1991 målt ud fra folkeskolens budgettal.

– *Der vil være merudgifter* ved en genopretning af tilskudsandelen. Hvis man tager udgangspunkt i den nuværende reguleringsbestemmelse for de frie grundskoler, der er beregnet til at ville medføre en tilskudsstigning på 1,4% i 1992, og i regnskabstallet for 1989 i folkeskolen, vil en udgiftsneutral omlægning af reguleringsbestemmelsen svare til en tilskudsandel på 69,7%. For hver procentenhed, denne tilskudsandel sættes op, kan der regnes med en merudgift på 18-20 mill. kr. år-